

מכללת שערי משפט

מבחן מסכם במשפט ציבורי – מועד א' תשע"א – בעלי תארים

ד"ר אביעד הכהן

הוראות כלליות:

1. משך הבחינה : 2.5 שעות.
2. נא לכתוב בקיצור ולעניין. אורך מקסימלי לתשובה כולה – חמישה עמודים. אין לחרוג ממסגרת זו.
3. בעת הבחינה אסור להשתמש בחומר חיצוני כלשהו פרט לקובצי החקיקה במשפט חוקתי ומנהלי והסילאבוס של הקורס, ובתנאי שאין עליהם תוספות או סימונים חיצוניים.
4. יש לכתוב בכתב יד קריא, גדול וברור.

מומלץ, טרם כתיבת הפתרון, לקרוא את האירוע המוצג פעמיים ולאחר מכן לכתוב בדף טיוטת שלד לפתרון. יש להתמקד בניתוח האירוע. חשיבה עצמאית וביקורתית ופתרונות יצירתיים יתוגמלו במיוחד, בתנאי שאין הם על חשבון החומר הנלמד.

במידה וקיימות חלופות עובדתיות אפשריות, אנא העלו כל אחת מהן בנפרד והתייחסו אליהן.

האימאם אחמד בן עלי, מראשי הפלג הצפוני של התנועה האיסלמית, נוהג מדי שבוע לשאת את דרשתו השבועית במסגד המרכזי באום אל פאחס. בעת השמעת דרשתו ביום ששי, בעיצומה של האינתיפאדה השנייה, התייחס האימאם לשאלה שהופנתה אליו על ידי אחד מבני קהילתו, ואמר כי לפי הסורה השמינית בקוראן, "כל הכופרים שאינם מאמינים באסלאם הם בני מוות".

לאחר שהדברים פורסמו, נקרא האימאם לחקירה במשטרת עירון בחשד להשמעת דברי הסתה לגזענות והסתה לאלימות. האימאם סירב לבוא לחקירה וטען כי מדובר ברדיפה על רקע פוליטי. כראייה, הביא התבטאויות של אנשי אקדמיה ימניים שקראו לגרש את הערבים בשל היותם "ג'יס חמישי" ולהימנע מלהשכיר להם דירות, אך לא הועמדו לדין.

מספר ניסיונות של המשטרה לחקור את האימאם לא צלחו. באחד הימים, כאשר היה בדרכו לשדה התעופה, בדרך לקיום מצוות החאגי' במכה, נעצר על ידי השוטרים והובל לתחנת המשטרה בלוד. לאחר חקירה קצרה, הושאר במעצר כל הלילה, ולמחרת היום, כשהגיע לבית המשפט לשם קיום דיון במעצרו, שוחרר בערבות של מיליון ₪. לא לפני שדרכו נלקח ממנו ונאסר ממנו לעזוב את תחומי העיר אום אל פאחס למשך חצי שנה.

קבוצה של אנשי שמאל מחתה על המעצר וביקשה לקיים הפגנה גדולה – מלווה בחוצרות ותופים - על המדרכה הצרה שמול ביתו של השר לביטחון פנים הנמצא במרכז היישוב כוכב יבין. המשטרה אסרה על קיום ההפגנה, והודיעה למארגניה כי תתיר רק לחמישים אנשים להציב משמרת מחאה בין השעות 16:00-14:00 ביום ששי, בגן ציבורי הנמצא במרחק של 500 מ' מבית השר. ראש המועצה המקומית כוכב יבין, משה לוי, שהתנגד לקיום ההפגנה ביישוב, הורה לאנשי הביטחון של היישוב למנוע את כניסת כלי הרכב של המפגינים לתחומי היישוב, ולגרור את הרכבים שיחנו בשערו.

כאות הזדהות עם המפגינים, תלו חברי האופוזיציה על מרפסות בתיהם שלט גדול שעליו תמונת ראש המועצה כשהוא משתכשך במימי הגיקוזי באחד המלונות המפוארים באיים הקאריביים, בחברת יפהפייה מקומית, ומתחיתה הכיתוב:

"משה לוי הנהנתן והמושחת (רמז לתקירת המשטרה בעניינו בחשד למרמה והפרת אמונים), עד מתי תסתום פיות?!". בנוסף, שלחו ילדים עם מאות "פלאיירים" שעליהם הופיע התמונה הנ"ל, כדי שיחלקו אותם בתיבות הדואר ביישוב. ראש המועצה הורה לפקחי המועצה לרשום דו"חות כנגד חברי האופוזיציה בטענה שלפי חוקי התכנון והבנייה אסור לתלות ביישוב שלטים על קיר הבית החיצוני ללא קבלת רישיון מהעירייה. במקביל, הורה לפקחים לתלוש בכוח את השלטים. בנוסף לשלטים, ביקשו חברי האופוזיציה לפרסם מודעות תמיכה באימאם על גבי אוטובוסים של חברת "כוכב השומרון" בע"מ, שהיא בעלת המונופול על שירותי התחבורה הציבורית ביישובים היהודיים בשומרון. מנהלי החברה סירבו בטענה שפרסום המודעות עלול להביא להשחתת האוטובוסים.

צוות צילום של העיתון "ישראל מחר" ששמע על האירועים ביקש לפרסם כתבה על הנעשה ביישוב. בהגיעו למקום, אסר עליו קצין הביטחון של היישוב לעשות כן ובמקום התפתח דו שיח קולני בין הקצין לבין הצלם, שהוקלט על ידי הצלם באמצעות מכשיר MP3 שמצוי ברשותו דרך קבע. הצלם, שברשותו הייתה עדשת "זום" משוכללת, הצליח לצלם את הילדים עם הפלאיירים, הביא את החומר למערכת, אך עורך הלילה בעיתון, שבת דודתו עובדת כמזכירה ברשות המקומית, צנזר מחצית מהכתבה.

יוסף, אביו של אחד הילדים שצולמו בכתבה, חשש כי פרסום התמונה יזיק לבנו והגיש תלונה במשטרה על עברת לשון הרע ופגיעה בפרטיות. המשטרה החליטה לסגור את התיק בטענה ש"אין עניין לציבור". יוסף הגיש ערר על ההחלטה ליועץ המשפטי לממשלה, אך גם הלה הודיע שלא נמצאו די ראיות כדי להרשיע את הצלם בהליך פלילי. היועץ הוסיף, שלנוכח גל הזיכויים הגדול של אנשי תקשורת שהועמדו לדין בשנים האחרונות, ולנוכח פרשיות רצח ושוחד חמורות בהרבה, שנמצאות בטיפול המשטרה והפרקליטות, ממילא "אין עוד עניין לציבור" בסיפור כה פעוט, ולכל היותר "זה עניין לוועדת האתיקה של מועצת העיתונות".

כל הגורמים השונים שמעורבים בפרשה פונים אליכם בבקשה שתתנו להם ייעוץ משפטי ראוי ומבוסס, כיצד יוכלו לממש בדרך הטובה ביותר את זכויותיהם ומטרותיהם בסוגיה זו. העמידו לרשות כל אחד מהם את הייעוץ הראוי לו. במסגרת תשובתכם תנו דעתכם לכל הסוגיות, החוקתיות והמנהליות השונות, ולהיבטים הפרוצידורליים שכרוכים בטיפולכם בסוגיה זו.

בהצלחה!

al
el

מכללת שערי משפט

מבחן מסכם במשפט ציבורי – מועד א' תשע"א – בעלי תארים

ד"ר אביעד הכהן

הוראות כלליות:

1. משך הבחינה: 2.5 שעות.

2. נא לכתוב בקיצור ולעניין. אורך מקסימלי לתשובה כולה – חמישה עמודים. אין לחרוג ממסגרת זו.

3. בעת הבחינה אסור להשתמש בחומר חיצוני כלשהו פרט לקובצי החקיקה במשפט חוקתי ומנהלי והסילאבוס של הקורס, ובתנאי שאין עליהם תוספות או סימונים חיצוניים.

4. יש לכתוב בכתב יד קריא, גדול וברור.

מומלץ, טרם כתיבת הפתרון, לקרוא את האירוע המוצג פעמיים ולאחר מכן לכתוב בדף טיוטת שלד לפתרון. יש להתמקד בניחוח האירוע. חשיבה עצמאית וביקורתית ופתרונות יצירתיים יתוגמלו במיוחד, בתנאי שאין הם על חשבון החומר הנלמד.

במידה וקיימות חלופות עובדתיות אפשריות, אנא העלו כל אחת מהן בנפרד והתייחסו אליהן.

האימאם אחמד בן עלי, מראשי הפלג הצפוני של התנועה האיסלמית, (מעמדו עשוי להשפיע על השפעת דבריו על קהל השומעים) נוהג מדי שבוע לשאת את דרשתו השבועית במסגד המרכזי באום אל פאחם. האם בכך הוא נהנה גם מחופש הדת בנוסף לחופש הביטוי או שלא המעמד קובע אלא תוכן הדרשה? תלוי בהגדרת חופש הדת וגבולותיו. (גם אם התפילה במסגד היא חלק מחופש הדת לא בטוח שהדרשה הנלווית אליה נכללת בו ובוודאי לא באותו היקף). לנוכח העיתוי והנסיבות – מועד יותר להשפעה מאשר אילו נאמרו אותם דברים בדיוק בתדר הרצאות ממוזג במקום אחר ולפני ציבור אחר) בעת השמעת דרשתו ביום ששי, בעיצומה של האינתיפאדה השנייה, (העיתוי משמעותי. יוצר סיכון ברמת ודאות קרובה יותר. זמן מועד להתלקחות) התייחס האימאם לשאלה שהופנתה אליו על ידי אחד מבני קהילתו, (האם חייב להשיב לפי מצוות הדת?), ואמר כי לפי הסורה השמינית בקוראן, "כל הכופרים שאינם מאמינים באסלאם הם בני מוות".

(ב"סך הכל" ציטט מכתבי דת. לכאורה נהנה מההגנה שבחוק העונשין. אך ייתכן שעדיין ייחשב כהסתה בשל העיתוי והפוטנציאל – פס"ד עידו אלבה)

לאחר שהדברים פורסמו, נקרא האימאם לחקירה במשטרת עירון בחשד להשמעת דברי הסתה לגזענות והסתה לאלימות. (המשטרה חייבת לחקור כשנודע לה על חשד לעבירה. האימאם אינו רשאי להימנע מהתייצבות. אם סבור שהשיקולים זרים – עליו ליזום הליך משפטי שימנע את חקירתו אך אינו רשאי להימנע מהתייצבות – עקרון השוויון בפני החוק) האימאם סירב לבוא לחקירה וטען כי מדובר ברדיפה על רקע פוליטי. (טענת שיקול זר במשפט המנהלי – גם אם יוכח שהיו שיקולים זרים, עדיין לא בטל מעיקרא ומאליו. יש להתייחס לתורת הבטלות היחסית. היה יכול לטעון פגיעה בשוויון – הגנה מן הצדק – רבנים ואימאמים אחרים שאמרו דברי הסתה לא פחות חמורים לא נחקרו. כראייה, הביא התבטאויות של אנשי אקדמיה ימניים שקראו לגרש את הערבים בשל היותם "ג'יס חמישי" ולהימנע מלהשכיר להם דירות, אך לא הועמדו לדין.

מספר ניסיונות של המשטרה לחקור את האימאם לא צלחו. באחד הימים, כאשר היה בדרכו לשדה התעופה, בדרך לקיום מצוות החאג' במכה, (פגיעה בחופש התנועה שלו ובחופש הדת), נעצר על ידי השוטרים והובל לתחנת המשטרה בלוד. לאחר חקירה קצרה, הושאר במעצר כל הלילה, (פגיעה בחירות. לכאורה אין סיבה ממשית למעצר. ניתן למצוא חלופות במיוחד כשהחקירה כבר נסתיימה. אפשרויות טענה מצד המשטרה: חשש לשיבוש הליכים, תיאום עדויות וכו' – צריך להוכיח ולא די בהעלאת השערה בעלמא כדי לשלול חירות. כמו כן יש לבחון חלופות מעצר. מידתיות וכו'. ולמחרת היום, כשהגיע לבית המשפט לשם קיום דיון במעצרו, שוחרר בערבות של מיליון ₪ (האם הסכום אינו מוגזם? טענת אפליה ביחס לעצורים אחרים. לא לפני שדרכו נלקח ממנו ונאסר ממנו לעזוב את תחומי העיר אום אל פאחם למשך חצי שנה. (כנ"ל)

קבוצה של אנשי שמאל מחתה על המעצר וביקשה לקיים הפגנה גדולה – מלווה בחצוצרות ותופים - על המדרכה הצרה שמול ביתו של השר לביטחון פנים הנמצא במרכז היישוב כוכב יבין. (חירות ההפגנה. גבולותיה. האם גם ליד ביתו הפרטי של איש ציבור? פס"ד דין. אבחנה בין הזכויות השונות: של השכנים, בני משפחת השר. עוברים ושבים. כלל תושבי היישוב). המשטרה אסרה על קיום ההפגנה, והודיעה למארגניה כי תתיר רק לחמישים אנשים להציב משמרת מתאה בין השעות 14:00-16:00 ביום ששי, בגן ציבורי הנמצא במרחק של 500 מ' מבית השר. (מידתיות. פוטנציאל לטענת אפליה ביחס לקבוצות מפגינים אחרות. דיון בנושא השוויון: שונות/רלוונטיות וכו')). ראש המועצה המקומית כוכב יבין, משה לוי, שהתנגד לקיום ההפגנה ביישוב, (שיקולים זרים? פגיעה בחופש ביטוי פוליטי?) הורה לאנשי הביטחון של היישוב למנוע את כניסת כלי הרכב של המפגינים לתחומי היישוב, ולגרור את הרכבים שיחנו בשעריו. (לא מידתי. פגיעה בקניין, חירות, חופש תנועה).

כאות הזדהות עם המפגינים, תלו חברי האופוזיציה על מרפסות בתיהם שלט גדול שעליו תמונת ראש המועצה כשהוא משתכשך במימי הגיקוזי באחד המלונות המפוארים באיים הקאריביים, בחברת יפהפייה מקומית, ומתחתיה הכיתוב: "משה לוי הנהנתן והמושחת (רמז לחקירת המשטרה בעניינו בחשד למרמה והפרת אמונים), עד מתי תסתום פיות?". בנוסף, שלחו ילדים עם מאות "פלאיירים" שעליהם הופיע התמונה הנ"ל, כדי שיחלקו אותם בתיבות הדואר ביישוב. פגיעה בצנעת הפרט של הנמענים? דואר זבל.

ראש המועצה הורה לפקחי המועצה לרשום דו"חות כנגד חברי האופוזיציה בטענה שלפי חוקי התכנון והבנייה אסור לתלות ביישוב שלטים על קיר הבית החיצוני ללא קבלת רישיון מהעירייה. במקביל, הורה לפקחים לתלוש בכוח את השלטים. (סמכות, פרוצדורה, שיקול דעת שיקולים זרים אכיפה בדרגות)

בנוסף לשלטים, ביקשו חברי האופוזיציה לפרסם מודעות תמיכה באימאם על גבי אוטובוסים של חברת "כוכב השומרון" בע"מ, שהיא בעלת המונופול על שירותי התחבורה הציבורית ביישובים היהודיים בשומרון. מנהלי החברה סירבו בטענה שפרסום המודעות עלול להביא להשחתת האוטובוסים. חברת אגד היא אינה חברה ממשלתית ויש לדון בהשלכות שיש לכך: גוף דו מהותי (האמנם? יש לנצחתי): תחולת דיני השוויון במשפט הפרטי, וטענת החברה שאינה צריכה לשאת בעלות הנזק שעשוי להיגרם לאוטובוסים אם יתלו עליהם תמונות נשים.

צוות צילום של העיתון "ישראל מחר" שמע על האירועים ביקש לפרסם כתבה על הנעשה ביישוב. בהגיעו למקום, אסר עליו קצין הביטחון של היישוב לעשות כן ובמקום התפתח דו שיח קולני בין קצין לבין הצלם, שהוקלט על ידי הצלם באמצעות מכשיר MP3 שמצוי ברשותו דרך קבע. (האזנת סתר? פגיעה בפרטיות. וכו'). הצלם, שברשותו הייתה עדשת "זום" משוכללת, הצליח לצלם את הילדים עם הפלאיירים, (פגיעה בכבוד האדם? זכויות ילדים?), הביא את החומר

למערכת, אך עורך הלילה בעיתון, שבת דודתו עובדת כמזכירה ברשות המקומית, צנזר מחצית מהכתבה. (חופש עיתונות. של כתב/עורך/זכות הציבור לדעת. גבולותיה..

יוסף, אביו של אחד הילדים שצולמו בכתבה, חשש כי פרסום התמונה יזיק לבנו והגיש תלונה במשטרה על עברת לשון הרע ופגיעה בפרטיות. המשטרה החליטה לסגור את התיק בטענה ש"אין עניין לציבור". (שיקולי העמדה לדין. הליכים ושיקור"ל היועמ"ש (ראיות לכאורה ו"עניין לציבור"). יוסף הגיש ערר על ההחלטה ליועץ המשפטי לממשלה, אך גם הלה הודיע שלא נמצאו די ראיות כדי להרשיע את הצלם בהליך פלילי. (אבחנה בין סגירת תיק מסיבות שונות) היועץ הוסיף, שלנוכח גל הזיכויים הגדול של אנשי תקשורת שהועמדו לדין בשנים האחרונות, ולנוכח פרשיות רצח ושוחד חמורות בהרבה, שנמצאות בטיפול המשטרה והפרקליטות, ממילא "אין עוד עניין לציבור" בסיפור כה פעוט, ולכל היותר "זה עניין לוועדת האתיקה של מועצת העיתונות". (האם שיקול זה יעמוד במבחן לאור הפסיקה?).

כל הגורמים השונים שמעורבים בפרשה פונים אליכם בבקשה שתתנו להם ייעוץ משפטי ראוי ומבוסס, כיצד יוכלו לממש בדרך הטובה ביותר את זכויותיהם ומטרותיהם בסוגיה זו. העמידו לרשות כל אחד מהם את הייעוץ הראוי לו. במסגרת תשובתכם תנו דעתכם לכל הסוגיות, החוקתיות והמנהליות השונות, ולהיבטים הפרוצידורליים שכרוכים בטיפולכם בסוגיה זו.

בהצלחה!

